

Aage V. Jensen Naturfond
Kampmannsgade 1, 6. sal
DK-1604 København V.
Att. Sanne Frederiksen (sf@avjf.dk)

Teknik og Miljø
Bytoften 2, 6800 Varde

79946510

Screening af natur- og vandløbsprojekt på Petersholm syd for Filsø

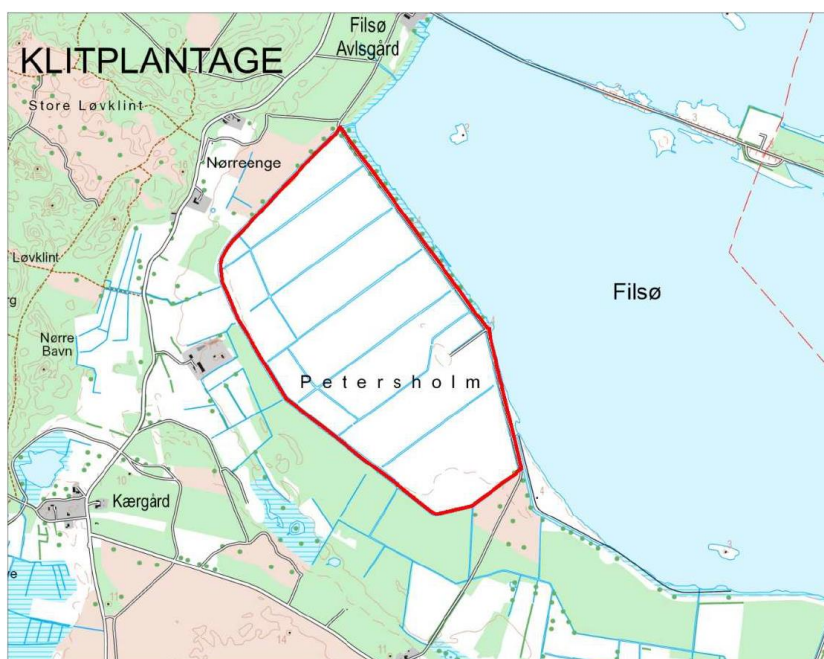
4. juni 2026

Varde Kommune har 12. august 2025 modtaget en ansøgning om et naturprojekt på Petersholm ved Filsø (Bilag 1) fra Aage V. Jensen Naturfond. Den 6. november 2025 modtog kommunen en ansøgning om screening for miljøvurderingspligt i henhold til miljøvurderingsloven om ændring af vilkår for naturudviklingen på Petersholm ved Filsø (Bilag 2).

Peter Witt
Direkte tlf.: 79946510

Journalnr.: 9303235
Sagsnr.: GEO-2025-05942

Projektet omfatter en nedlæggelse af det 99 ha store pumpelag, Petersholm Inddæmningen, så inddæmningen kommer til at stå i direkte forbindelse med Filsø. Projektet berører et knap 100 hektar stort areal på matr.nr. 20c, Filsø Ejerlav, Ål, samt matr.nr. 2k, 7b og 8c Kærgård, Ål. De berørte arealer ejes af Aage V. Jensen Naturfond. Den 11. april 2026 har kommunen modtaget supplerende oplysninger vedrørende risiko for fosforudvaskning til Filsø i forbindelse med det ansøgte projekt (Bilag 1, Vurdering af fosforrisiko, SDU, april 2026). Kommunen har den 1. juni 2026 modtaget en mail med enkelte præciseringer af dele af projektet (Bilag 1, mail af 1. juni 2026).

Oversigtskort fra ansøgningen.

Postadresse:
Varde Kommune
Bytoften 2, 6800 Varde

Afgørelse

Det er Varde Kommunes vurdering, at det ansøgte projekt ikke er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse, jf. miljøvurderingslovens § 21¹. Projektet kan således gennemføres uden kommunens tilladelse efter miljøvurderingsloven jf. lovens § 15.

Varde Kommunes afgørelse er foretaget på baggrund af ansøgers oplysninger om projektet.

Afgørelsen om, at projektet ikke skal miljøkonsekvensvurderes, begrundes med, at projektet efter en vurdering af kriterierne i lovens bilag 6 ikke antages at kunne påvirke miljøet væsentligt, herunder ikke i væsentligt omfang at kunne medføre forurening, støjgener, eller påvirke landskabelige, kulturhistoriske og naturmæssige værdier.

Varde Kommune har ved afgørelsen lagt særlig vægt på, at projektet:

- Kun har en lokal indvirkning
- Ikke vil påvirke udpegningsgrundlaget for Natura-2000 områder eller bilag IV-arter
- Ikke vil påvirke arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 negativt.
- Vil bidrage til at opnå målet for den gældende Natura 2000-plan for området.

Varde Kommunes uddybende bemærkninger til vurderingen fremgår af vedlagte screeningsnotat.

Afgørelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet, inden tre år efter den er meddelt, eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år, jf. miljøvurderingslovens § 39.

Projektbeskrivelse

I 2012 blev Filsø genoprettet på tidligere landbrugsarealer. Genopretningen skete på baggrund af Varde Kommunes VVM-tilladelse af 14. oktober 2011 og på grundlag af en række speciallovstilladelser. I daværende projekt valgte man at opretholde afvandingen af Petersholm med de eksisterende diger og pumpestationer. Begrundelsen var, at Petersholm Inddæmningen generelt ligger med terræn imellem kote 1,0 og 3,0 m, hvilket er så højt, at kun en mindre del ville komme til at indgå i den kommende Filsø. Samtidig ønskede man fortsat at sikre mulighed for dyrkning af afgrøder til gavn for kronvildtet og de store flokke af sangsvaner og arktiske gæs som kortnæbbet gås, der rastede i området under trækket eller i vintermånederne.

Da området har ændret karakter og der er ved at opstå en form for naturlig hydraulik, grundet erosion af diget fra nedtrapning og bølgepåvirkning, kombineret med en ekstrem høj vandstand i Filsø i november 2023, hvor der blev konstateret en stor indsivning fra Filsø ind i Petersholm

¹ LBK nr. 4 af 03/01/2023 af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

Inddæmningen, og generelt blev der opdaget en massiv erosion af digets yderside ud mod Filsø. Diget er midlertidigt forstærket med bigbags med sand på en 178 meter lang strækning som en midlertidig sikring af diget ud mod Filsø. Fastholdelsen af en lav vandstand ved pumpning fra Petersholm Inddæmningen kan nu kun opretholdes i relativt tørre perioder.

Fremfor at opretholde en kunstig tilstand fra et tidligere landbrugssystem, og bruge store ressourcer på at genopbygge diger og drive pumper mv., ønsker Aage V. Jensen Naturfond at nedlægge pumpelaget og at lade området blive en del af Filsø og dens omgivelser.

Overordnet omfatter projektet en nedlæggelse af det 99 ha store pumpelag, Petersholm Inddæmningen, så inddæmningen kommer til at stå i direkte forbindelse med Filsø. I den nordligste ende af Petersholm Inddæmningen fjernes pumper og det ene pumpehus, mens det murede pumpehus bevares af kulturhistoriske hensyn. Diget omkring Petersholm bortgraves på delstrækninger og afvandingskanaler tilfyldes på delstrækninger. Projektets gennemførelse påvirker ikke afvanding fra arealer, der støder op til projektområdet mod vest, syd og øst.

I et lavtliggende område i den vestlige del af Petersholm etableres en fugleø ved indbygning af jord på en 3.770 m stor grundflade omkring øen svarende til en ellipse med radier 30 m og 40 m. Jorden indbygges med en hældning på 5 % som en keglestub ind mod en central flade på 630 m² med terræn i kote 2,00 m DVR90.

Projektet er mere detaljeret beskrevet i vedlagte Myndighedsprojekt (bilag 1). Bemærk, at ansøgningen er tilpasset i forhold til den oprindelige projektbeskrivelse, idet det af supplerende materiale fremgår at det murede pumpehus ved Petersholm bevares på stedet af kulturhistoriske hensyn, samt at delprojektet, der omfatter etablering af en fugleø af anlægstekniske årsager ikke vil blive gennemført medmindre de berørte arealer er tørlagte og egnet til færdsel med maskiner inden anlægsarbejdet påbegyndes. Endeligt fremgår det, at anlægsarbejdet skal gennemføres i 2026 og fordi arbejdet kun kan gennemføres når arealerne er tilstrækkeligt tørre kan det at det af tekniske og logistiske årsager ikke påbegyndes før 15. juli 2026.

Miljøvurderingsloven

Varde Kommune vurderer, at det ansøgte projekt er omfattet af to punkter på miljøvurderingslovens bilag 2:

- Pkt. 10f) Anlæg af vandveje, som ikke er omfattet af bilag 1, kanalbygning og regulering af vandløb.
- Pkt. 13a) Ændringer eller udvidelser af projekter i bilag 1 eller nærværende bilag, som allerede er godkendt, er udført eller er ved at blive udført, når de kan have væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet (ændring eller udvidelse, som ikke er omfattet af bilag 1).

Efter miljøvurderingslovens § 16 skal Varde Kommune vurdere om projektet på grund af dets art, dimensioner eller placering er omfattet af krav om miljøvurdering og tilladelse.

Høring af berørte myndigheder

Varde Kommune skal efter miljøvurderingslovens § 35 høre berørte myndigheder. Det er vurderet, at projektet ikke berører andre myndigheder end kommunen. Ansøger og grundejer er blevet hørt.

Anden lovgivning mv.

Varde Kommune gør opmærksom på, at der med afgørelsen om, at der ikke er krav om miljøvurdering og tilladelse efter miljøvurderingsloven, ikke er taget stilling til evt. andre nødvendige tilladelser, som f.eks. tilladelse efter vandløbsloven, naturbeskyttelsesloven og planloven.

Klagevejledning

Screeningsafgørelsen kan påklages til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, for så vidt angår retlige spørgsmål jævnfør § 49 og § 50 miljøvurderingsloven, af:

- Miljø- og fødevareministeren
- Enhver med retlig interesse i sagens udfald
- Landsdækkende foreninger og organisationer, der som hovedformål har beskyttelsen af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelsen, når foreningen eller organisationen har vedtægter eller love, og har vedtægter eller love, som dokumenterer deres formål, og som repræsenterer mindst 100 medlemmer

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er annonceret på Varde Kommunes hjemmeside. Afgørelsen er annonceret den 4. juni 2026, hvorfor klagefristen udløber den 2. juli 2026.

Du klager via Klageportalen, som du finder på www.naevneneshus.dk. Du logger på www.naevneneshus.dk, ligesom du plejer, typisk med MIT-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til Varde Kommune. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for Varde Kommune i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen. Spørgsmål vedrørende gebyr rettes til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som du finder via Nævnenes Hus - www.naevneneshus.dk.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til Miljø- og Fødevarerklagenævnet på e-mail mfkn@naevneneshus.dk eller til Varde Kommune, Naturcenteret, enten til adressen Bytoften 2, 6800 Varde eller på e-mail til vardekommune@varde.dk. Hvis du sender din anmodning til Varde Kommune, videresendes anmodningen herefter til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Afgørelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Rettidig klage har således opsættende virkning, medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet.

Hvis afgørelsen ønskes indbragt for domstolene, skal dette ske inden 6 måneder fra afgørelsen er bekendtgjort af kommunen eller – i forbindelse med klage – af Miljø- og Fødevarerklagenævnet

Begrundelse

Kommunen skal efter miljøvurderingslovens § 16 screene projektet for at afgøre, om der er miljøforhold omkring projektet, som skal belyses nærmere i en miljøvurdering, og om projektet således er omfattet af miljøvurderingspligt (VVM-pligt) på grund af dets art, dimensioner eller placering.

Varde Kommune vurderer, at ophør af pumpning og etablering af en mere naturlig hydrologisk forbindelse mellem Petersholm og Filsø vil bidrage væsentligt til at genskabe en god naturtilstand på Petersholm og bedre sammenhæng med de tilstødende naturområder. Kommunen vurderer, at projektet kun vil have gavnlige effekt på biodiversiteten i området. Projektet er ikke særskilt indskrevet i den gældende Natura 2000-handleplan for området, men kommunen vurderer, at projektet udgør en vigtig indsats i bestræbelserne for at opnå de gældende bevaringsmålsætninger for Natura 2000-området omkring Filsø.

Screeningsafgørelsen er truffet på baggrund af screeningen, der er foretaget efter hensyn til kriterier på bilag 6 i miljøvurderingsloven. Screeningen er vedlagt.

Varde Kommune vurderer, at nærværende projekt er en ændring af den allerede godkendte retablering i Filsø i 2012. Det skal derfor vurderes hvorvidt ændringen kan have væsentlige skadelige indvirkninger i forhold til oprindelige projekt. Den primære årsag til at man ved retableringen af Filsø i 2012 valgte at bibeholde Petersholm tørlagt med relativ intensiv landbrugsdrift var at sikre rastesteder for flokke af kortnæbbet gås, der tidligere var knyttet til de dyrkede marker, hvor Filsø nu ligger. Desuden var der dengang et stort ønske om at sikre fourageringssteder til de store flokke af kronvildt i området. Endeligt fremgår det af den oprindelige VVM-redegørelse, at den fortsatte tørlægning af Petersholm vil fastholde elementer med pumpestation og marker adskilt af skarpskårne drængrøfter. Kortnæbbet gås er ikke længere særligt knyttet til de intensivt dyrkede arealer ved Filsø, men er i dag mere udbredt over større dele af landet, især Vestjylland. Det ses i området, at Petersholm fortsat benyttes som fourageringsområde af store flokke af kronvildt, også i de seneste sæsoner hvor arealerne har været vådere som følge af digebrud og reduceret pumpeaktivitet. Endelig vurderer Varde Kommune, at bevarelsen af det murede pumpehus og den fortsatte tilstedeværelse af dele af diget og drængrøfter i området fortsat vil understøtte formidlingen af kulturlandskabet i området. Dermed vurderer Varde Kommune ikke at de daværende begrundelser for at bibeholde Petersholm som et afvandet

landbrugsareal kan begrunde, at nærværende projekt vil kunne skade naturen eller kulturmiljøet i området.

Natura 2000-væsentlighedsvurdering

Projektområdet ligger i Natura 2000-området Kallesmærsk Hede, Grærup Langsø, Fiilsø og Kærgård Klitplantage (N84). Området udgøres af Habitatområde H73 og Fuglebeskyttelsesområde F56 og det er desuden udpeget som Ramsarområde.

Inden der kan træffes afgørelse i sagen, skal der iht. habitatbekendtgørelsens² § 6 jf. § 7 foretages en vurdering af, om projektet i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000 område væsentligt.

Samlet vurderer Varde Kommune ikke, at projektet i anlægs- eller i driftsfasen vil kunne skade de arter og naturtyper området er udpeget for at beskytte. Det vurderes at projektet er vigtigt for at understøtte de gældende bevaringsmålsætninger for området. Se uddybning i vedlagte screeningsnotat.

Bilag IV-arter

Efter habitatbekendtgørelsens § 10 jf. §§ 7 og 8, kan der ikke gives tilladelse, dispensation, godkendelse mv. hvis det ansøgte, kan beskadige eller ødelægge plantearter, yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV.

Varde Kommune vurderer, at projektet ikke vil skade yngle- eller rasteområder for arter, der er beskyttet af Habitatdirektivets bilag IV. Se uddybning i vedlagte screeningsnotat.

Resultat af screeningen

I det ovenstående har Varde Kommune, på grundlag af projektets karakteristika og placering samt kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning, vurderet de miljømæssige problemstillinger forbundet med etablering og drift af det ansøgte projekt.

På baggrund heraf er det kommunens vurdering, at projektet ikke giver anledning til væsentlig indvirkning på miljøet, og at skovrejsningen derfor ikke kræver en miljøvurdering.

Der er sendt kopi af dette brev til:

Landbrug og Fødevarer, Axeltorv 3, 1609 København V, (info@lf.dk).
Danmarks Naturfredningsforening Varde Afdeling v/Merete V. Hansen (dnvarde-sager@dn.dk).

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (mail@sgav.dk).
Naturstyrelsen Blåvandshuk, Ålholtvej 1, 6840 Oksbøl (blh@nst.dk).
Dansk Ornitologisk Forening, Varde (varde@dof.dk).

² Bekendtgørelse om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, BKG nr. 1098 af 21.08.2023

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V.
(natur@dof.dk).

Landboretligt Udvalg, att. Jacob Carl (jca@tellus.dk).

Landboretligt Udvalg, att. Laila Kubel Madsen, Nordre Boulevard 95, 6800
Varde (lkm@lrs.dk).

Sagro, att.: Stine Bundgaard Pedersen (sbp@sagro.dk).

Friluftsrådet (varde@friluftsraadet.dk) (lokalraad@friluftsraadet.dk).

Med venlig hilsen

Peter Witt

Biolog

E pwit@varde.dk

Bilag 1 Samlet ansøgning for Petersholm

Bilag 2 Screeningsansøgning.

Bilag 3 Screeningsnotat inklusiv Natura 2000-væsentlighedsvurdering.

